

Njegoslav Jović*

UDK 347.77(4-672EU)
str. 75-89.

ORGANIZACIJA I FUNKCIJE ZAVODA EVROPSKE UNIJE ZA INTELEKTUALNU SVOJINU (EUIPO) NAKON UREDBE (EU) 2017/1001

Apstrakt

Kancelarija za harmonizaciju na unutrašnjem tržištu (OHIM) je 2016. godine nakon stupanja na snagu Uredbe (EU) 2015/2424 promijenila naziv u Zavod Evropske unije za intelektualnu svojinu (EUIPO). Stupanjem na snagu ove uredbe žig Zajednice promijenio je naziv u žig Evropske unije. Donošenjem kodifikacijske Uredbe (EU) 2017/1001 od 14.06.2017. godine stavljene su van snage Uredba (EZ) br. 207/2009 i član 1. Uredbe (EU) 2015/2424 pa nova Uredba reguliše materiju žiga Evropske unije i funkcionisanja Zavoda Evropske unije za intelektualnu svojinu. Uredba (EZ) br. 6/2002 od 12.12.2001. godine o komunitarnom dizajnu je i dalje na snazi i uređuje dizajn EU.

U radu autor analizira odredbe nove Uredbe (EU) 2017/1001 kojom je regulisan rad Zavoda Evropske unije za intelektualnu svojinu kao agencije Evropske unije.

Ključne riječi: Zavod Evropske unije za intelektualnu svojinu (EUIPO), Uredba (EU) 2017/1001, žig Evropske unije, dizajn Evropske unije.

* Viši asistent, Univerzitet u Banjoj Luci, Pravni Fakultet, njegoslav.jovic@pf.unibl.org. Rad primljen 20.01.2017, a prihvaćen za štampu 27.02.2018.

1. Uvod

Prava intelektualne svojine su teritorijalno ograničena na prostor države u kojoj su priznata. Prava industrijske svojine se stiču u strogo formalnom upravnom postupku i važe samo na teritoriji te države. U slučaju da titular prava industrijske svojine želi da iste zaštiti u više država on mora da podnese pojedinačnu prijavu u svakoj od tih država a priznata prava su nezavisana u svim tim državama.

Evropska unija već duže vrijeme na području prava intelektualne svojine vrši kontinuirane aktivnosti u pogledu harmonizacije nacionalnih zakonodavstava država članica o žigu i stvaranju nadnacionalnog žiga u vidu žiga EU.¹ U tom smislu je donesena Prva direktiva Savjeta 89/104/EEZ od 21.12.1988. godine o usklađivanju prava država članica o žigovima² izmjenjena Odlukom Savjeta 92/10/EEZ od 19.12.1992. godine o odlaganju datuma od kad će stupiti na snagu da nacionalne odredbe primjenjuju Direktivu 89/104/EEZ o usklađivanju zakona država članica o žigu³ a koja je stavljena van snage kodifikacijskom Direktivom 2008/95/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 22.10.2008. godine o usklađivanju zakonodavstva država članica o žigovima.⁴ Prvom direktivom je započet postupak zakonodavne aktivnosti EU u pogledu prava žiga u EU koji je imao za cilj uspostavljanje harmonizacijskog mehanizma sa svrhom usklađivanja zakonodavstva država članica.⁵ Kodifikacijska Direktiva 2008/95/EZ je objedinila Prvu direktivu Savjeta 89/104/EEZ i Odluku Savjeta 92/10/EEZ. Usvajanjem Direktive (EU) 2015/2436 Evropskog parlamenta i Savjeta od 16. decembra 2015. o usklađivanju zakonodavstva država članica o žigovima,⁶ Direktiva 2008/95/EZ će prestati da važi od 15.01.2019. godine. Direktiva (EU)

¹ D. Zlatović, *Žigovno pravo*, Zagreb, 2008, str. 186. Vid. isto: S. Krneta, *Evropsko pravo intelektualnog vlasništva*, Sarajevo, 1996, str. 35.

² First Council Directive 89/104/EEC of 21 December 1988 to approximate the laws of the Member States relating to trade marks (OJ, L 040, 11.2.1989, p. 1)

³ Council Decision 92/10/EEC of 19 December 1991 postponing the date on which the national provisions applying Directive 89/104/EEC to approximate the laws of the Member States relating to trade marks are to be put into effect (OJ, L 006, 11.1.1992, p. 35).

⁴ Directive 2008/95/EC of the European Parliament and of Council of 22 October 2008 to approximate the laws of the Member States relating to trade marks (OJ, L 299, 8.11.2008, p. 25)

⁵ D. Zlatović, *op. cit.*, str. 189.

⁶ Directive (EU) 2015/2436 of the European Parliament and of the Council of 16 December 2015 to approximate the laws of the Member States relating to trade marks (OJ, L 336, 23.12.2015, p. 1).

2015/2436 se primjenjuje na svaki žig vezano za proizvode i usluge koji su predmet registracije ili prijave za registraciju pojedinačnog žiga, zajedničkog žiga, garancijskog ili certifikacijskog žiga u državi članici ili koji je predmet registracije ili prijave za registraciju pri Zavodu Beneluksa za intelektualnu svojinu ili međunarodne registracije koja ima dejstvo u državi članici.

U okviru Evropske unije da bi se prevazišla nacionalna ograničenja prava industrijske svojine u oblasti prava žiga i da bi se usvojio nadnacionalni sistem žiga usvojena je Uredba Savjeta (EZ) br. 40/94 od 20.12.1993. godine o žigu Zajednice⁷ koja je stavljena van snage Uredbom Savjeta (EZ) br. 207/2009 od 26.02.2009. godine o žigu Zajednice⁸ i Uredba (EU) 2015/2424 Evropskog parlamenta i Savjeta od 16.12.2015. godine o izmjeni Uredbe Savjeta (EZ) br. 207/2009 o žigu Zajednice i Uredbe Komisije (EZ) br. 2868/95, o provođenju Uredbe Savjeta (EZ) br. 40/94 o žigu Zajednice te o stavljanju van snage Uredbe Komisije (EZ) br. 2869/95 o taksama koje se plaćaju Zavodu za usklađivanje na unutrašnjem tržištu (žigovi i dizajni)⁹, sve stavljene van snage sada važećom Uredbom (EU) 2017/1001 Evropskog parlamenta i Savjeta od 14.06.2017. godine o žigu Evropske unije¹⁰ kojima je normiran žig Evropske unije. Nadnacionalni sistem zaštite žiga u EU, uspostavljen navedenim uredbama, služi za razlikovanje robe i usluga u prometu. Sadrži jedinstvene materijalnopravne i procesnopravne norme. Nadnacionalnim materijalnopravnim normama definisan je predmet žiga, utvrđeni uslovi za njegovo sticanje, propisana njegova sadržina i ograničenja, a nadnacionalnim procesnopravnim normama je na jednoobrazan način uređen postupak sticanja žiga i uspostavljen poseban upravni organ nadležan za prijem, ispitivanje prijave i priznavanje žiga.¹¹

⁷ Council Regulation (EC) No 40/94 of 20 December 1993 on the Community trade mark (OJ L 11, 14.1.1994, p. 1).

⁸ Council Regulation (EC) No 207/2009 of 26 February 2009 on the European Union trade mark (OJ L 78, 24.3.2009, p. 1).

⁹ Regulation (EU) 2015/2424 of the European Parliament and of the Council of 16 December 2015 amending Council Regulation (EC) No 207/2009 on the Community trade mark and Commission Regulation (EC) No 2868/95 implementing Council Regulation (EC) No 40/94 on the Community trade mark, and repealing Commission Regulation (EC) No 2869/95 on the fees payable to the Office for Harmonization in the Internal Market (Trade Marks and Designs) (OJ, L 341, 24.12.2015, p. 21).

¹⁰ Regulation (EU) 2017/1001 of the European parliament and the Council of 14 June 2017 on the European Union trade mark (OJ L 154, 16.6.2017, p. 1).

¹¹ S. Marković, D. Popović, *Pravo intelektualne svojine*, Beograd, 2013, str. 357.

Pored prava žiga u okviru Evropske unije na nivou EU normiran je i dizajn Evropske unije Uredbom Savjeta (EZ) br. 6/2002 od 12.12.2001. godine o komunitarnom dizajnu¹² i Uredbom Komisije (EZ) br. 2245/2002 od 12.10.2002. godine o provođenju Uredbe Savjeta (EZ) br. 6/2002 o dizajnu Zajednice.¹³ Ovim uredbama je uspostavljen nadnacionalni sistem sticanja i važenja dizajna EU za čitavu teritoriju EU. Uredbom br. 6/2002 je uređeno pravo zaštite registrovanog dizajna i pravo zaštite neregistrovanog dizajna kao rezultat kompromisa između država kontinentalnog prava za koje je karakteristična registracija žiga i Velike Britanije za koje je tipičan neregistrovani dizajn.¹⁴

2. Nastanak Zavoda Evropske unije za intelektualnu svojinu (EUIPO)

Kada je Evropska unija počela da pravi važne korake u regulisanju intelektualne svojine, sva usvojena rješenja su bila originalna i bez presedana.¹⁵ Na sastanku šefova vlada država članica koji je održan 29.10.1993. godine odlučeno je da se upravni organ nadležan za žig a kasnije dizajn EU zove Ured/Kancelarija za harmonizaciju na unutrašnjem tržištu.¹⁶

Zavod Evropske unije za intelektualnu svojinu (European Union Intellectual Property Office - EUIPO) je decentralizovana agencija EU osnovana 15.03.1994. godine pod nazivom Kancelarija za harmonizaciju na unutrašnjem tržištu (Office for Harmonization in the Internal Market - OHIM) na osnovu Uredbe Savjeta (EZ) br. 40/94 od 20.12.1993. godine o žigu Zajednice sa sjedištem u Alikanteu u Španiji. EUIPO je počeo prve prijave za zaštitu žiga EZ da prima 01.04.1996. godine.

Sve do donošenja Uredbe Savjeta (EZ) br. 6/2002 od 12.12.2001. godine o komunitarnom dizajnu, EUIPO je bio nadležan za izdavanje žiga Zajednice a od 2003. godine je nadležan i za izdavanje komunitarnog dizajna na osnovu navedene uredbe. Zaštita žiga i dizajna u EU se ostvaruje na osnovu EUIPO prijave koja se u slučaju priznavanja žiga ili dizajna odnosi na čitavu teritoriju EU. Žig i dizajn EU postoje paralelno sa nacionalnim žigovima i dizajnima i

¹² Council Regulation (EC) No 6/2002 of 12 December 2001 on Community designs (OJ L 3, 5.1.2002, p. 1).

¹³ Commission Regulation (EC) No 2245/2002 of 21 October 2002 implementing Council Regulation (EC) No 6/2002 on Community designs (OJ L 341, 17.12.2002, p. 28).

¹⁴ S. Marković, D. Popović, *op. cit.*, str. 360.

¹⁵ U. Ćemalović, Legal and organizational specificities of the European Union Office for Harmonization in the Internal Market, *Megatrend Review*, Vol. 11, No 4, 2014, str. 266.

¹⁶ S. Krneta, *op. cit.*, str. 37.

neisključuju jedan drugi.¹⁷ Međutim, u određenim slučajevima žig EU može biti smetnja za registraciju nacionalnog žiga.¹⁸

EUIPO je od 2004. godine član Madridskog sistema međunarodnog registrovanja žigova, a od 2008. godine i Haškog sistema za međunarodnu registraciju dizajna. Od 2012. godine vodi Evropski opservatorijum za povrede prava intelektualne svojine kao i bazu podataka Orphan Works (djela siročad). Baza podataka Orphan Works omogućava javni pristup digitalnim podacima o književnim, kinematografskim ili audiovizuelnim djelima, kao i slikama i fotografijama. EUIPO vodi i baze podataka TMview, DesingView, TMclass, Similarity, DesignClass.¹⁹

Svake godine EUIPO zaprima i ispituje oko 115 000 prijava za registraciju žigova EU i oko 85 000 prijava za registraciju dizajna EU.

Zajedno sa Zavodima za intelektualnu svojinu država članica i udruženjima korisnika, EUIPO je uspostavio Evropsku mrežu žigova i dizajna (European Trade Mark and Desing Network - ETMDN). Ova mreža omogućava njenim članovima razmjenu tehničkog znanja, osigurava interoperabilnost postupaka, pomaže uspostavljanje zajedničke prakse, razmjene baza podataka i internetskih platformi. Ova saradnja je započeta 2010. godine stvaranjem Fonda za saradnju u iznosu od 50 miliona eura izvučenih od viška profita EUIPO u cilju razvijanja zajedničkih alata za EUIPO, nacionalne zavode za intelektualnu svojinu i Zavod Beneluksa za intelektualnu svojinu. Fond je kasnije dopunjen programom konvergencije prakse.²⁰ Takođe, EUIPO tijesno saraduje i sa Evropskom patentnom organizacijom (EPO) i Svjetskom organizacijom za intelektualnu svojinu (WIPO).

¹⁷ Vid. R. Knaak, A. Kur, A. von Mühlendahl, The Study on the Functioning of the European Trade Mark System, *Max Planck Institute for Intellectual Property and Competition Law Research Paper No. 12-13*, (November 1, 2012), str. 3-4. Dostupno na: <https://ssrn.com/abstract=2172217> ili <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2172217>, 22.11.2017.

¹⁸ Vid. M. Jovanović, Žig Evropske unije, specifičnosti i sporna pitanja, *Pravo i privreda*, br. 7-9/2016, str. 526.

¹⁹ Više o ovim bazama podataka vid.: <https://euiipo.europa.eu/ohimportal/hr/databases>.

²⁰ G. Olsson Skalin, C. Albrecht, EU Trademark Law Reform Series: The New Face OHIM, *INTABulletin*, Vol. 22, No. 70, 15.12.2015, dostupno na: https://www.inta.org/INTABulletin/Pages/EU_TM_Reform_1_7022.aspx, 20.11.2017.

4. Unutrašnja organizacija Zavoda Evropske unije za intelektualnu svojinu (EUIPO)

Zavod Evropske unije za intelektualnu svojinu je decentralizovana agencija Evropske unije koja ima pravnu sposobnost. EUIPO u svim državama članicama EU ima najveću pravnu sposobnost koja se prema nacionalnim zakonodavstvima tih država priznaje pravnim licima.²¹ Protokol o povlasticama i imunitetima Evropske unije se primjenjuje i na EUIPO i lica zaposlena u njemu. Službeni jezici EUIPO su engleski, francuski, njemački, italijanski i španski. Usluge prevođenja, u slučaju kada su potrebne EUIPO-u, vrši Prevoditeljski centar organa Evropske unije. Uredba (EZ) 1049/2001 Evropskog parlamenta i Savjeta od 30.05.2001. o javnom pristupu dokumentima Evropskog parlamenta, Savjeta i Komisije²² primjenjuju se i na dokumenta EUIPO.

Organi EUIPO su: Upravni odbor, izvršni direktor, ispitivači, odjel za prigovore, odjel zadužen za registar, odjeli za poništaje, žalbena vijeća, Komitet za budžet i Centar za posredovanje.

Upravni odbor se sastoji od po jednog predstavnika svake države članice EU, dva predstavnika Evropske komisije i jednog predstavnika Evropskog parlamenta, te njihovih zamjenika. Nadležnost Upravnog odbora je propisana članom 153. Uredbe (EU) 2017/1001. Iz reda svojih članova bira predsjednika i zamjenika predsjednika Upravnog odbora na mandatni period od četiri godine koji se može jedanput obnoviti. Upravni odbor održava redovnu sjednicu najmanje jednom godišnje a istoj na poziv mogu prisustvovati posmatrači. Od 1995. godine pozvani su da u svojstvu posmatrača sjednicama Upravnog odbora prisustvuju po jedan predstavnik Evropskog zavoda za patente (EPO), Svjetske organizacije za intelektualnu svojinu (WIPO) i Zavoda Beneluksa za intelektualnu svojinu.²³

Izvršni direktor zastupa i upravlja EUIPO i za svoj rad odgovara Upravnom odboru. Njega imenuje Savjet ministara EU običnom većinom između kandidata sa liste koju je predložio Upravni odbor nakon otvorenog i transparentnog postupka. Mandat izvršnog direktora je pet godina a ima pravo na jedan reizbor. Izvršnom direktoru u radu pomaže jedan ili više zamjenika izvršnog direktora. Biraju se na isti način kao i izvršni direktor a i mandat im traje isto kao i

²¹ Član 142. Uredbe 2017/1001.

²² Regulation (EC) No 1049/2001 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2001 regarding public access to European Parliament, Council and Commission documents (OJ L 145, 31.5.2001, p. 43).

²³ Organizacija i nadležnost Zavoda za intelektualnu svojinu Evropske unije (EUIPO), dostupno na: www.zis.gov.rs/o-zavodu/medjunarodna-saradnja.249.html, 15.11.2017.

izvršnom direktoru. Nadležnost izvršnog direktora je propisana članom 157, stav 4. Uredbe (EU) 2017/1001.

Za provođenje postupaka i donošenje odluka pred EUIPO nadležni su ispitivači, odjel za prigovore, odjel zadužen za registar, odjeli za poništaje, žalbena vijeća i svaka druga jedinica ili osoba koju imenuje izvršni direktor u tu svrhu.

Ispitivači su nadležni da u ime EUIPO donose odluke vezane za prijavu za registraciju žiga i dizajna EU.

Odjel za prigovore nadležan je za donošenje odluka o prigovoru na prijavu za registraciju žiga EU ili prijavu za registraciju dizajna EU. Odjel za prigovore donosi odluke u sastavu od tri člana od kojih najmanje jedan mora biti pravnik.

U Odjelu zaduženom za registar odlučuje jedan član i nadležan je za donošenje odluka vezanih za unos u registar i vođenje popisa ovlaštenih zastupnika.

Odjel za poništaj odluke donosi u sastavu od tri člana od kojih najmanje jedan mora biti pravnik. Nadležan je za donošenje odluka o zahtjevima za opoziv ili zahtjevu za proglašenje žiga ili dizajna EU i zahtjevima za prenos žiga EU registrovanog na trgovačkog zastupnika na titulara žiga.

Žalbena vijeća odlučuju u sastavu od tri člana od kojih najmanje dva moraju biti pravnici i nadležna su za odlučivanje o žalbama na odluke donesene od ispitivača, odjela za prigovore, odjela zaduženog za registar i odjela za poništaje. Postoji pet Žalbenih vijeća i Veliko vijeće. Četiri Žalbena vijeća odlučuju o žalbama iz oblasti žigova, jedno Žalbena vijeće odlučuje o žalbama iz oblasti dizajna, dok Veliko vijeće odlučuje u obje oblasti. Predsjednik žalbenih vijeća i predsjedavajući vijeća imenuju se po istom postupku kao i izvršni direktor, tj. od Savjeta ministara EU, na mandatni period od pet godina sa mogućnošću jednog reizbora. Ostale članove žalbenih vijeća imenuje Upravni odbor EUIPO. U određenim slučajevima, uzimajući u obzir pravnu složenost ili važnost slučaja ili postojanje posebnih okolnosti koje isto opravdavaju, predsjednik žalbenih vijeća ili žalbeno vijeće koje vodi slučaj mogu predmet uputiti Velikom vijeću. Pored postupanja u ovim predmetima, Veliko vijeće je nadležno za davanje obrazloženih mišljenja o pravnim pitanjima koje mu uputi izvršni direktor. Predsjednik žalbenih vijeća predsjedava Velikim vijećem. Veliko vijeće odlučuje u sastavu od devet članova. Predsjedništvo žalbenih vijeća i Velikog vijeća se sastoji od predsjednika žalbenih vijeća koji njime predsjedava, predsjedavajućih vijeća i određenog broja članova vijeća koje među sobom svake kalendarske godine biraju svi članovi vijeća.

Komitet za budžet se sastoji kao i Upravni odbor od po jednog predstavnika svake države članice EU, dva predstavnika Evropske komisije i jednog predstavnika Evropskog parlamenta, te njihovih zamjenika. Na izbor predsjednika i zamjenika predsjednika Komiteta za budžet, kao i njihove mandate primjenjuju se odredbe Uredbe (EU) 2017/1001 koje se odnose na izbor i imenovanje predsjednika i zamjenika predsjednika Upravnog odbora EUIPO. Od 1995. godine pozvani su da u svojstvu posmatrača sjednicama Komiteta za budžet (kao i Upravnog odbora) prisustvuju po jedan predstavnik Evropskog zavoda za patente (EPO), Svjetske organizacije za intelektualnu svojinu (WIPO) i Zavoda Beneluksa za intelektualnu svojinu.²⁴ Odredbe članova 171. do 181. Uredbe (EU) 2017/1001 uređuju rad Komiteta za budžet. Komitet je nadležan za usvajanje budžeta koji uključuje i popis radnih mjesta EUIPO. Reviziju budžeta vrši Revizorski sud EU.

U okviru EUIPO postoji Centar za posredovanje (mediaciju). Centar je nadležan za posredovanje u oblasti žiga EU na osnovu Uredbe (EU) 2017/1001 i dizajna EU na osnovu Uredbe (EZ) br. 6/2002 između fizičkih i pravnih lica koji se obrate Centru u cilju postizanja prijateljskog rješavanja sporova. EUIPO sastavlja popis posrednika koji moraju biti nezavisni sa relevantnim kompetencijama i iskustvom, koje stranke mogu izabrati za posrednika u svom sporu. Na spisku posrednika se mogu nalaziti i zaposleni u EUIPO ali ne mogu biti birani za posrednika u sporovima u kojima su prethodno učestvovali u postupcima pred EUIPO, u sporovima u kojima imaju bilo kakav lični interes ili sporovima u kojima su prethodno pred EUIPO učestvovali kao zastupnici jedne od stranaka.

5. Funkcije Zavoda Evropske unije za intelektualnu svojinu (EUIPO)

EUIPO ima pravnu, upravnu i finansijsku samostalnost. Blisko saraduje sa Evropskom komisijom.

Ima sljedeće funkcije i zadatke:

- a) upravljanje i promovisanje sistema žiga EU uspostavljenog Uredbom (EU) 2017/1001;
- b) upravljanje i promovisanje sistema dizajna EU uspostavljenog Uredbom Savjeta (EZ) 6/2002;
- c) promovisanje konvergencije praksi i alata u području žigova, odnosno dizajna EU, u saradnji sa glavnim zavodima za industrijsku svojinu u

²⁴ *Ibid.*

državama članicama, uključujući Zavod Beneluksa za intelektualnu svojinu;

- d) zadatke iz Uredbe (EU) 386/2012 Evropskog parlamenta i Savjeta od 19.04.2012. o povjeravanju Kancelariji za usklađivanje na unutrašnjem tržištu (žigovi i dizajni) zadataka u vezi sa provođenjem prava intelektualne svojine, uključujući i okupljanje predstavnika javnog i privatnog sektora u okviru Evropske opservatorije za povrede prava intelektualne svojine;²⁵
- e) zadataka koji su mu dodijeljeni prema Direktivi 2012/28/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 25.10.2012. o određenim dozvoljenim korišćenjima djela siročadi.²⁶

U toku izvršavanja ovih zadataka EUIPO saraduje sa ustanovama, nacionalnim vlastima, organima, zavodima za industrijsku svojinu, međunarodnim i nevladinim organizacijama. Takođe, EUIPO može strankama ponuditi usluge dobrovoljnog posredovanja za potrebe postizanja prijateljskog poravnjenja.²⁷

U cilju saradnje radi promovisanja konvergencije praksi i alata u području žigova i dizajna, EUIPO i glavni zavodi za industrijsku svojinu država članica i Zavod Beneluksa za intelektualnu svojinu međusobno dobrovoljno saraduju u sljedećim područjima djelatnosti:

- a) razvoju zajedničkih standarda ispitivanja;
- b) stvaranju zajedničkih ili povezanih baza podataka i portala u svrhu pregleda, pretraživanja i klasifikacije širom EU;
- c) stalno pružanje i razmjena podataka i informacija, uključujući i radi popunjavanja baza podataka i portala;
- d) uspostavljanje zajedničkih standarda i praksi kako bi se osigurala interoperabilnost između postupaka i sistema širom EU, te poboljšala njihova dosljednost, učinkovitost i djelotvornost;

²⁵ Regulation (EU) No 386/2012 of the European Parliament and of the Council of 19 April 2012 on entrusting the Office for Harmonization in the Internal Market (Trade Marks and Designs) with tasks related to the enforcement of intellectual property rights, including the assembling of public and private-sector representatives as a European Observatory on Infringements of Intellectual Property Rights (OJ L 129, 16.5.2012, p. 1).

²⁶ Directive 2012/28/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on certain permitted uses of orphan works (OJ L 299, 27.10.2012, p. 5).

²⁷ Član 151. Uredbe 2017/1001.

- e) dijeljenje informacija o pravima industrijske svojine i postupcima, uključujući međusobnu podršku službama za pomoć i informacionim centrima;
- f) razmjene stručnih tehničkih znanja i pomoći u vezi sa prethodnim područjima.²⁸

Izvršni direktor daje prijedlog projekata koje su u interesu EU i država članica Upravnom odboru EUIPO. Upravni odbor EUIPO definiše projekte i istima koordinira, te poziva da učestvuju u tim projektima glavne zavode za industrijsku svojinu država članica, kao i Zavod Beneluksa za intelektualnu svojinu. Sam projekat sadrži specifične obaveze i odgovornosti svih učesnika. EUIPO finansijski pomaže ove projekte, nekad i u vidu bespovratnih sredstava ali maksimalno do 15 % godišnjeg prihoda EUIPO.

EUIPO i nadležni državni organi država članica međusobno sarađuju na promovisanju podizanja svijesti o sistemu žiga i dizajna u EU i borbi protiv krivotvorenja.

Strateškim planom od 2016. do 2020. godine glavna ideja je Evropska mreža intelektualne svojine. Ovim planom postavljena su tri glavna strateška cilja:

- 1) unapređenje operativne efikasnosti;
- 2) širenje dostupnosti sistema intelektualne svojine i znanja o intelektualnoj svojini; i
- 3) izgradnja evropske mreže konvergenije koja ima globalni uticaj.²⁹

3. Pojam žiga i dizajna EU i postupak sticanja pred EUIPO

Stvaranje žiga EU a kasnije i dizajna EU kao nadnaconalnog prava postalo je neophodno jer jedinstveno tržište zahtijeva jedinstven i autonoman žig i dizajn kao važane integracione instrumente.³⁰

Administrativni postupak za registraciju žiga od strane nacionalnih organa ima dejstvo na teritoriji te države i ograničava zaštitu žiga jer mu daje ograničen teritorijalni monopol.³¹ Žig Zajednice koji je nastao 1993. godine na osnovu

²⁸ Član 152. Uredbe 2017/1001.

²⁹ Vid. Organizacija i nadležnost Zavoda za intelektualnu svojinu Evropske unije (EUIPO), dostupno na: www.zis.gov.rs/o-zavodu/medjunarodna-saradnja.249.html, 15.11.2017.

³⁰ S. Krneta, *op. cit.*, str. 37.

³¹ U. Ćemalović, *op. cit.*, str. 265.

Uredbe Savjeta (EZ) br. 40/94 je bio prvi istinski nadnacionalni žig koji ima jedinstveno dejstvo u svim državama članicama EU.

Žig za proizvode ili usluge koji je registrovan u skladu s uslovima i na način kako je predviđeno Uredbom (EU) 2017/1001 naziva se žig EU. Žig EU ima jedinstveni karakter. Ima jednako dejstvo u cijeloj EU, ne smije se registrovati, ne smije se prenositi niti ga se njegov nosilac smije odreći, ne smije biti predmet odluke kojom se opozivaju prava nosioca žiga ili odluke kojom se žig proglašava ništavim i njegova se upotreba ne smije zabraniti, osim u odnosu na cijelu teritoriju EU.³²

Žig EU se može sastojati od bilo kakvih znakova, posebno riječi, uključujući lična imena, ili od crteža, slova, brojeva, boja, oblika proizvoda ili pakovanja proizvoda, ili zvukova, pod uslovom da su takvi znakovi prikladni za: razlikovanje proizvoda ili usluga jednog preduzeća od proizvoda ili usluga drugih preduzeća; i prikazivanje u registru žigova EU na način koji omogućuje nadležnim tijelima i javnosti da odrede tačan i jasan predmet zaštite koja je pružena njihovom nosiocu.³³ Nosilac žiga EU može biti svako fizičko ili pravno lice, uključujući tijela osnovana na temelju javnog prava. To znači da krug podnosioca nije ograničen na državljane EU već i na sva fizička i pravna lica u svijetu. Žig EU se stiče registracijom pred EUIPO. Postupak registracije žiga EU se pokreće podnošenjem prijave za registraciju EUIPO, glavnim zavodima za industrijsku svojinu država članica EU ili Zavodu Beneluksa za intelektualnu svojinu koji prijavu prosljeđuju EUIPO-u. EUIPO ispituje ispunjenost uslova, objavljuje prijavu i na kraju registruje žig EU, upisuje ga u registar i izdaje nosiocu žiga EU potvrdu o registraciji.

Registracija žiga EU nosiocu žiga daje isključiva prava na osnovu kojih je ovlašten spriječiti sva treća lica koja nemaju njegovu saglasnost da upotrebljavaju u trgovačkom prometu, u vezi s proizvodima ili uslugama, bilo koji znak ako je: oznaka ista žigu EU te se upotrebljava u vezi s proizvodima ili uslugama koji su isti proizvodima ili uslugama za koje je žig EU registrovan; oznaka ista ili slična žigu EU te se upotrebljava u vezi s proizvodima i uslugama koji su isti ili slični proizvodima ili uslugama za koje je žig EU registrovan, ako postoji vjerovatnost dovođenja javnosti u zabludu; vjerovatnost dovođenja u zabludu uključuje vjerovatnost dovođenja u vezu te oznake i žiga; oznaka ista ili slična žigu EU, nezavisno o tome jesu li proizvodi ili usluge za koje se žig upotrebljava isti, slični, ili nisu slični, onima za koje je registrovan žig EU te ako taj žig ima ugled u EU i

³² Član 1. Uredbe (EU) 2017/1001.

³³ Vid. član 4. Uredbe (EU) 2017/1001.

ako upotreba te oznake bez opravdanog razloga nepošteno iskorištava razlikovni karakter ili ugled žiga EU ili im šteti. Nosilac žiga EU posebno može zabraniti: isticanje oznake na proizvodima ili na njihovim pakovanjima; nuđenje proizvoda ili njihovo stavljanje na tržište ili skladištenje u te svrhe pod tom oznakom, ili nuđenje ili pružanje usluga pod tom oznakom; uvoz ili izvoz proizvoda pod tom oznakom; upotreba oznake kao trgovačkog naziva ili naziva trgovačkog društva ili dijela trgovačkog naziva, odnosno dijela naziva trgovačkog društva; upotreba te oznake na poslovnim dokumentima i u oglašavanju; upotreba takve oznake u komparativnom oglašavanju na način koji je protivan Direktivi 2006/114/EZ.³⁴

Prednosti žiga EU u odnosu na nacionalne žigove ogledaju se u sljedećem: na osnovu jedne prijave postiže se zaštita oznake žigom EU u svim državama članicama EU, na osnovu te prijave vodi se samo jedan postupak pred EUIPO, žig EU vrijedi u svim državama članicama EU, žig EU predstavlja isključivo pravo sa istim sadržajem u svim državama članicama EU i sudska zaštita ostvarena u vidu presude o povredi prava ima pravno dejstvo u svim državama članicama EU.³⁵ Sudska kontrola je od posebne važnosti za postojanje žiga EU, jer tumačenja Evropskog suda pravde doprinose ujedinjenoj primjeni regulative o žigu EU.

Dizajn koji zadovoljava uslove sadržane u Uredbi (EZ) br. 6/2002 naziva se dizajn EU. Dizajn se štiti:

- a) neregistrovanim dizajnom EU, ako je učinjen dostupnim javnosti na način predviđen samom Uredbom;
- b) registrovanim dizajnom EU, ako je registrovan na način predviđen Uredbom.

Dizajn EU ima jedinstveni karakter. On ima jednako dejstvo u čitavoj EU. Ne može se registrovati, prenijeti ili ga se njegov nosilac smije odreći, ne može biti predmetom odluke kojom se proglašava ništavim, niti njegova upotreba može biti zabranjena, osim u odnosu na cijelu teritoriju EU.³⁶ Pod dizajnom EU se podrazumijeva spoljni izgled proizvoda u cijelini ili dijela proizvoda koji

³⁴ Vid. član 9. Uredbe (EU) 2017/1001.

³⁵ Vid. M. Manigodić, Đ. Manigodić, *Komunitarni žig*, Beograd, 2004, str. 18. Vid. isto: D. Zlatović, *op. cit.*, str. 192.

³⁶ Član 1. Uredbe (EZ) br. 6/2002.

proizlazi iz njegovih obilježja, posebno crta, obrisa, boja, oblika, teksture i/ili materijala samoga proizvoda i/ili njegove ornamentacije.³⁷

Postupak registracije dizajna EU se pokreće podnošenjem prijave za registraciju EUIPO, glavnim zavodima za industrijsku svojinu država članica EU ili Zavodu Beneluksa za intelektualnu svojinu koji prijavu prosljeđuju EUIPO-u. EUIPO ispituje ispunjenost uslova, registruje dizajn EU, upisuje ga u registar i izdaje nosiocu dizajna EU potvrdu o registraciji.

Registrovani dizajn EU nosiocu daje isključivo pravo korištenja i sprečavanja bilo koje treće strane da se tim dizajnom koristi bez njegovog odobrenja. To korištenje posebno obuhvata izrađivanje, nuđenje, stavljanje u promet, uvoz, izvoz ili korištenje proizvoda u kojem je dizajn sadržan ili na koji je primijenjen, ili skladištenje takvog proizvoda u navedene svrhe.

6. Zaključak

Usvajanjem kodifikacijskog teksta Uredbe (EU) 2017/1001 od 14.06.2017. godine stavljene su van snage Uredba (EZ) 207/2009 i član 1. Uredbe (EU) 2015/2424. Nova uredba je objedinila materiju regulisanja žiga EU i reguliše organizaciju i funkcionisanje EUIPO.

Zavod Evropske unije za intelektualnu svojinu (EUIPO) je osnovan 15.03.1994. godine pod nazivom Kancelarija za harmonizaciju na unutrašnjem tržištu (OHIM) na osnovu Uredbe Savjeta (EZ) br. 40/94 od 20.12.1993. godine o žigu Zajednice sa sjedištem u Alikanteu u Španiji. Sa radom je počeo 1996. godine. Prvobitno je EUIPO bio nadležan samo za izdavanje žiga Zajednice a od 2003. godine je nadležan i za izdavanje komunitarnog dizajna na osnovu Uredbe Savjeta (EZ) br. 6/2002 od 12.12.2001. godine o komunitarnom dizajnu. Nakon stupanja na snagu Uredbe (EU) 2015/2424 Kancelarija za harmonizaciju na unutrašnjem tržištu (OHIM) je 2016. godine promijenila naziv u Zavod Evropske unije za intelektualnu svojinu (EUIPO).

Organi EUIPO su: Upravni odbor, izvršni direktor, ispitivači, odjel za prigovore, odjel zadužen za registar, odjeli za poništaje, žalbena vijeća, Komitet za budžet i Centar za posredovanje.

Prevashodne funkcije EUIPO su upravljanje i promovisanje sistema žiga EU uspostavljenog Uredbom 2017/1001 i upravljanje i promovisanje sistema dizajna EU uspostavljenog Uredbom Savjeta (EZ) 6/2002.

³⁷ Član 3. Uredbe (EZ) br. 6/2002.

Uredba (EU) 2017/1001 definiše da se žig EU može sastojati od bilo kakvih znakova, posebno riječi, uključujući lična imena, ili od crteža, slova, brojeva, boja, oblika proizvoda ili pakovanja proizvoda, ili zvukova, pod uslovom da su takvi znakovi prikladni za: razlikovanje proizvoda ili usluga jednog preduzeća od proizvoda ili usluga drugih preduzeća; i prikazivanje u registru žigova EU na način koji omogućuje nadležnim tijelima i javnosti da odrede tačan i jasan predmet zaštite koja je pružena njihovom nosiocu.

Uredbom (EZ) br. 6/2002 štiti se neregistrovani dizajn EU što je kompromis država članica EU sa Velikom Britanijom i registrovani dizajn EU. Pod dizajnom EU se podrazumijeva spoljnji izgled proizvoda u cijelini ili dijela proizvoda koji proizlazi iz njegovih obilježja, posebno crta, obrisa, boja, oblika, teksture i/ili materijala samoga proizvoda i/ili njegove ornamentacije.

Njegoslav Jovic, LL.M.*

**ORGANIZATION AND FUNCTIONS OF THE EUROPEAN UNION
INTELLECTUAL PROPERTY OFFICE (EUIPO) AFTER REGULATION (EU)
2017/1001**

Summary

In 2016, after the entry into force of Regulation (EU) 2015/2424, the Office for Harmonization in the Internal Market (OHIM) changed its name to the European Union Intellectual Property Office (EUIPO). By the entry into force of this Regulation, the Community trade mark changed the name to the trade mark of the European Union. Adoption of Regulation (EU) 2017/1001 of 14. June 2017. Regulation (EC) 207/2009 and Regulation 2015/2424 have been put into effect and the new Regulation regulates the substance of the European Union trade mark and the functioning of the European Union Intellectual Property Office. Council Regulation (EC) No 6/2002 of 12 December 2001 on Community designs is still in force and regulates the design of the EU.

* Senior assistant, University of Banja Luka, Faculty of Law, njegoslav.jovic@pf.unibl.org.

In this paper, the author analyzes the provisions of the new Regulation (EU) 2017/1001 which regulates the work of the European Union Intellectual Property Office as an agency of the European Union.

Keywords: European Union Intellectual Property Office (EUIPO), Regulation (EU) 2017/1001, European Union trade mark, European Union design.